

IK HOU VAN HOLLAND

Doelgroep: VO onderbouw
en bovenbouw

door Nicky de Boer

In deze lesbrief staan we stil bij mooie, bijzondere en grappige woorden uit de Nederlandse taal en typisch Nederlandse dingen. De Nederlandse taal lijkt een vast gegeven, maar is volop in beweging. Ieder jaar voegt de Dikke van Dale nieuwe woorden toe aan het woordenboek, zoals selfie en de daarbij behorende selfiestick. Selfie was volgens Van Dale in 2013 zelfs het woord van het jaar.

Opdracht

1

Favoriete woord

Maat

*Je noemt me: maat.
Ik poets je schoen
En denk: zo ging dat
Met die man die
Op een keer begreep
Dat hij van kop tot teen
Van iemand hield*

Bart Moeyaert
Uit: *Verzamel de liefde*, Querido: 2013

Heb jij een favoriet Nederlands woord?

Een woord dat je veel gebruikt of dat een speciale betekenis voor jou heeft?

Welk woord vind je zo vreemd dat het toch ook weer mooi wordt?

Hou jij van desalniettemin?
Of toch meer van het woord bowlingschoenen?
Of ben je meer het type dat van duister houdt?

- Wat is jouw favoriete Nederlandse woord?
- Schrijf in steekwoorden op waarom dit jouw favoriete woord is. Geef het je een bepaald gevoel, hoe is de klank, wat betekent het en welke betekenis heeft het voor jou?
- Kies één aspect waarom dit woord zo bijzonder voor je is. Hier ga je een gedicht over schrijven.
- Let bij het schrijven van het gedicht op de opbouw van het gedicht. Begin met een tipje van de sluier en laat je lezer steeds beter kennismaken met verschillende aspecten van dit woord.
Hoe verder we doorlezen, hoe dichter we bij de onthulling van jouw favoriete woord komen.

Typisch Nederlands

Wat is volgens jou typisch Nederlands? Zijn er bepaalde woorden, gebruiksvoorwerpen of namen die je waarschijnlijk nergens anders tegen zult komen?

Denk bijvoorbeeld aan stamppot. Een gerecht dat typisch Nederlands is.

We doen een aantal ingrediënten bij elkaar in de pan, koken het en stampen het tot een eenpansgerecht, met of zonder worst en spekjes.

Opdracht

2a

Let op!: Voor de bovenbouw staat op de volgende pagina een variatie op deze opdracht.

De klomp

Mijn nieuwe klompen

Zijn zo mooi

Heel het platte land

Past eronder

Thom van der Ploeg

Uit: *Dicht!* Clavis: 2014

Wat is er volgens jou nog meer typisch Nederlands?

Bedenk samen met je klasgenoten meer dingen, woorden, namen, gerechten, enzovoorts die volgens jullie bij onze bevolking, land en taal passen.

Schrijf dit op het bord/smartboard.

- Kies vervolgens zelf één woord uit.
- Stel je nu voor dat je in een land bent waar ze het woord dat jij hebt uitgekozen niet kennen. Om dit uit te leggen moet je een aantal kenmerken verzamelen. Wat is dat wat de ander niet kent? Waar bestaat het uit, wat betekent het of waarvoor gebruik je het? Schrijf deze kenmerken op. In het geval van ons voorbeeld van stamppot zou je moeten proberen om een Aziat - die waarschijnlijk geen aardappel eet zoals wij dat doen - uit moeten leggen wat stamppot is en hoe je dit maakt.

De kracht van gedichten zit vaak in het feit dat er iets wordt beschreven, maar niet letterlijk wordt genoemd. Een emotie wordt door de tekst opgeroepen, of een situatie wordt beschreven waardoor je deze zult herkennen. We gaan nu hetzelfde doen met de kenmerken die jij hebt opgeschreven.

- Je schrijft aan de hand van de kenmerken die jij hebt genoemd een gedicht waaruit de lezer kan opmaken wat jij omschrijft, zonder dat je dit expliciet noemt.
- Dit kun je doen door een situatie te omschrijven waarin het woord voorkomt dat jij hebt gekozen. Schrijf bijvoorbeeld een recept voor stamppot, of schets een beeld van het diner waarbij stamppot gegeten wordt.

Stuur je gedicht in voor de dichtwedstrijd Doe Maar Dicht Maar. Dan maak je kans op mooie prijzen en komt jouw gedicht misschien wel in de jaarlijkse dichtbundel!

Kijk voor meer informatie op www.poeziepaleis.nl

Plusopdracht voor de bovenbouw: personificatie [Op nieuwe pagina]

Plusopdracht voor de bovenbouw: personificatie

Opdracht

2b

Luister

*Hoe ze ebt
hoe ze vloedt*

*snel, sierlijk
maar sterk*

*Hoe ze rustig
zo kan schreeuwen*

*is bijzonder
bijna menselijk*

*Ze denkt niet
ademt niet*

ze Zeet.

Ellen van der Kolk
Uit *Kracht, jongerenpoëzie 2013*,
Clavis: 2013

Wat is er volgens jou typisch Nederlands?

Bedenk samen met je klasgenoten meer dingen, woorden, namen, gerechten, enzovoorts die volgens jullie bij onze bevolking, land en taal passen.

Schrijf dit op het bord/smartboard.

- Kies vervolgens zelf één woord uit.
- Schrijf kenmerken op van het woord dat je hebt gekozen. Wat is het, waar gebruik je het voor, wanneer gebruik je het, wat betekent het?
- Geef jouw typisch Nederlandse woord, ding of gebeurtenis nu menselijke eigenschappen. Hoe zou het zich gedragen, wat doet het, hoe zal het zich voelen in bepaalde situaties?

De kracht van gedichten zit vaak in het feit dat er iets wordt beschreven, maar niet letterlijk wordt genoemd. We gaan nu hetzelfde doen met de eigenschappen die jij hebt opgeschreven.

- Je schrijft aan de hand van de eigenschappen die jij hebt genoemd een gedicht waaruit de lezer kan opmaken wat jij omschrijft, zonder dat je dit expliciet noemt.
- Dit kun je doen door een situatie te omschrijven waarin het woord voorkomt dat jij hebt gekozen. Wanneer je een gedicht schrijft over bijvoorbeeld de zee, zoals hierboven, dan beschrijf je hoe de zee zich gedraagt en hoe hij zich daarbij voelt.

Stuur je gedicht in voor de dichtwedstrijd Doe Maar Dicht Maar. Dan maak je kans op mooie prijzen en komt jouw gedicht misschien wel in de jaarlijkse dichtbundel!
Kijk voor meer informatie op www.poeziepaleis.nl